

Utdrag av foredrag i Årsmøtet, Vestfold Arbeiderparti.

Det har de siste uker vært en del diskusjon om Norges forhold til Den internasjonale domstol i Haag.

Det er bare de stater som uttrykkelig har godkjent Haag-domstolens domsmyndighet som kan stevnes for domstolen. Det er nå 45 stater som har gitt slik godkjenning. Mange av disse statene har imidlertid unntatt visse saksområder fra domstolens domsmyndighet eller har forbeholdt seg å trekke godkjenningen tilbake på kort varsel.

Norges godkjenning er uten andre forbehold enn

- 2 -

gjensidighet og gjelder automatisk for 5 år av gangen med mindre den sies opp senest 6 måneder før utløpet av gyldighetsperioden. Det samme gjelder for bl. a. Sverige, Danmark, Finland og Nederland.

Inneværende 5-årsperiode utløper 3. oktober i år og vi står derfor i den situasjon at vi før 3. april må ha tatt standpunkt til om det er ønskelig å foreta noen endring av godkjenningens omfang for tidsrommet fram til 1981.

Det som denne gang har gjort det nødvendig å foreta en grundigere vurdering av dette spørsmål er det arbeid som pågår innen FN med sikte på å komme fram til en ny havrettstraktat og Norges egen fiskerigrensepolitikk.

Det har i årtier vært en hovedlinje i norsk utenrikspolitikk at internasjonale tvister bør løses ved forhandlingene

og om forhandlinger ikke fører fram, ved rettslige avgjørelse av internasjonale rettsorganer. Dette er et grunnsyn som Regjeringen holder fast ved og tillegger den aller største vekt. Som en liten stat, med omfattende interesser utenriks og i forhold til andre stater er Norge generelt interessert i en styrkelse av folkeretten og av tvisteløsningsmekanismer der den enkelte stats egne interesser og maktpolitiske situasjon ikke alene er utslagsgivende. Vi regner imidlertid med at en eventuell havrettstraktat vil inneholde regler om bileggelse av tvister ved spesialdomstoler som det vel vil være mer naturlig å bruke i fiskeri- og andre havrettsaker enn Haag-domstolen. Vi må derfor vurdere hvilke internasjonale rettsorganer som tvister om fiskeri- og havretts spørsmål skal henvises til i framtida.

Regjeringen er etter en vurdering av alle sider av

dette spørsmål kommet til at Norge bør holde fast ved sin erklæring om godkjennelse av den internasjonale domstols domsmyndighet for automatisk fornyede 5-årsperioder. Men vi vil gi vår erklæring det tillegg at vi vil forbeholde oss rett til å overføre domsmyndigheten i fiskeri- og andre havrettssaker til det nye tvisteløsningsmaskineri som eventuelt måtte bli opprettet under en ny havrettstraktat. Dette er i samsvar med Norges prinsipielle syn på løsning av internasjonale tvister og holder samtidig åpen muligheten for en nødvendig tilpasning til nye internasjonale rettsorganer.

Afrika er i stadig omforming. Det som skjer på dette mektige kontinentet vil ha betydning også for vår del av verden. Vi kan derfor ikke stille oss som passive tilskuere til utviklingen i Afrika.

Vi har for år tilbake tatt det klare prinsipielle standpunkt at vi ville støtte frigjøringen av koloniene. Vi har sett det som et riktig prinsipp at ethvert folk må ha rett til selv å forme sitt eget styre. Derfor har vi gitt politisk støtte til de partier og bevegelser i de undertrykte områder som har representert folket der i sin frigjøringskamp. Men vi har ikke engasjert oss i militære støtteaksjoner, aldri gitt midler til våpen og annet krigsmateriell. Regjeringen har tatt avstand fra enhver utenlandsk innblanding i interne afrikanske spørsmål.

Bak og under hendingene i Afrika ligger en bred og sterk sosial reisning, og kamp for menneskelige rettigheter.

Når statene i Afrika nå rister de siste båndene fra kolonitida av seg, er det en viktig oppgave å bidra til at hatet fra kolonitida kan bli erstattet av forståelse og samarbeid. Dette er en forpliktelse for hele den vestlige verden.

Skal en ha håp om å lykkes med denne oppgaven, må en ta utgangspunktet i den afrikanske virkelighet. Vi kan se hendinger og metoder i frigjøringskampen i Afrika som vi beklager. Men det er viktig å være klar over at kampen i Afrika har dreid seg om frihet og selvstendighet. Det har ikke vært en kamp mellom demokrati og kommunisme. Den ideologiske kampen mellom demokrati og kommunisme har sitt utspring i land som ligger utenfor det afrikanske

kontinent.

Skulle den vestlige verden velge å overlate til de kommunistiske land å stille seg på frigjøringsbevegelsenes side - fordi de ikke oppfyller alle våre krav om demokrati - ville resultatet være gitt. For store grupper av fargede afrikanere står ennå de vestlige demokratier som representanter for den økonomiske virksomheten i kolonitida. Det er dette bildet av den vestlige verden som nå må bli fjernet. Det er vesten selv som må sørge for at de nye statene i Afrika ikke skal bli dominert av kommunistiske makter i andre deler av verden. Det må skje gjennom en fornuftig opptreden. Veien fram til fred og stabilitet i Afrika ser ikke ut til å være lett. Frigjøringskampen, og oppbyggingen av de nye stater i Afrika, må vurderes ut fra afrikanernes egen bakgrunn - historisk og kulturelt. Viktigere enn å

eksportere våre idealer og prinsipper til det fargede Afrika, er det å lytte til de store afrikanske folkegruppers mening om hvordan de vil forme sin framtid.

Mens vi i det nord-vestre Europa lever i solid etablerte demokratiske systemer, finner vi i et annet hjørne av Europa en dramatisk strid mellom demokratiske og autoritære krefter. Spania og Portugal har i lange tider levd under et diktatorisk styre hvor demokratiske rettigheter har knapt eksistert.

For to år siden fikk vi i Portugal bruddet med det gamle regime. Etter at dette regime ble kastet i april 1974 har Portugal gått gjennom en stormfull tid. Landet skal nå finne seg selv i et demokratisk styre, samtidig med at landets økonomi er i den største uorden, og samtidig med at landets kolonier, som var mange ganger så store som moderlandet, er gitt selvstyre.

Det er beundringsverdig at de demokratiske krefter i landet ser ut til for tiden å ha fått et overtak.

Men dette er ennå ikke ¹⁰ fast forankret.

Portugal må som andre land først og fremst selv velge sin vei. Det er først og fremst portugisernes eget ansvar å skape et nytt Portugal. Men det er de andre europeiske lands ansvar å gi de demokratiske krefter i Portugal den støtte som det er mulig. Med en befolkning på snaue 10 millioner mennesker har de fått nærmere en million tilbakevendte portugisere fra koloniene som må skaffes hus, arbeid, helsestell, skolegang m.v. Landets økonomi er hardt rammet av konjunkturtilbakeslaget med sviktende eksportinntekter og sviktende sysselsetting i eksportvirksomheten.

I en slik befolkningsmessig og økonomisk situasjon er det ikke lett for noe land å bevare et stabilt styre. I Portugal er problemet enda større fordi demokratiet enda ikke er rotfestet, og fordi autoritære krefter både på høyre-

fløyen og venstrefløyen arbeider meget aktivt for sine interesser.

Stortinget har gitt sin tilslutning til forslag fra Regjeringen om økonomiske støttetiltak til Portugal for ialt 26 millioner kroner. Dertil kommer engasjementer gjennom arbeiderbevegelsens internasjonale solidaritetsfond, Kirkens Nødhjelp og andre private organisasjoner. Noen av støttetiltakene er rettet direkte mot de hjemvendte portugiseres akutte behov for mat, klær og bolig. Andre støttetiltak er mer rettet mot den mer langsiktige økonomiske utvikling.

Det er Regjeringens bestemte hensikt å følge utviklingen i Portugal nøye med sikte på ytterligere tiltak fra Norge etterhvert som vi ser behov som vi har muligheter for å være med å dekke. I første rekke gjelder det å skape menneskeverdige forhold for de hjemvendte portugisere fra koloniene. Det undersøkes nå om på hvilken måte en tilleggsinnsats fra

- 12 -

Norge på dette området vil kunne settes inn.

Når det er viktig for Norge og andre europeiske land å yte en innsats i Portugal er det ikke bare for landets og folkets egen skyld. Det er også fordi utviklingen i Portugal vil være sterkt bestemmende for om vi vil kunne få noen demokratisk utvikling i Spania. Situasjonen i Spania er i dag i bevegelse etter Franco's jernharde grep i 40 år. Men bevegelsen er svak og famlende. Det er ingen sterk tendens i demokratiseringsprosessen. Hvis demokratiet taper i Portugal, er det tvilsomt om vi vil få noen snarlig demokratisk utvikling i Spania i det hele tatt. Men med en lykkelig løsning på Portugal's alvorlige problemer vil det være langt mer løfterikt også for Spania. Det er en sjelden tid vi nå lever i, med muligheter for å kunne innlemme to nye nasjoner og land i Vest-Europa's familie av demokratiske nasjoner. Her må Norge også yte sitt.

Vi ser nå de første tegn på at den vestlige verden er på veg ut av den alvorligste økonomiske krise siden 30-årene. Men fortsatt er mer enn 15 millioner mennesker arbeidsledige i OECD-landene. I enkelte land er hver 10. familie berørt av krisen.

Det har vært og er en hovedoppgave for Arbeiderpartiet og for Regjeringen å holde sysselsettingen oppe. Vi skal gi hver enkelt trygghet for arbeid og inntekt. Vi må ha lov til å si at den dristige økonomiske politikk som Regjeringen har ført, har vist seg å være riktig, på tross av advarsler fra ulike hold. Vi har i hovedsak klart å holde full sysselsetting. Norge var i 1975 det eneste land i hele den vestlige verden med en normal økonomisk vekst. De aller fleste andre land hadde direkte tilbakegang i sin økonomiske utvikling, enkelte av dem for annet år på rad.

Selv om arbeidsledigheten ble større enn vi kunne ønske, så var den i fjor lavere enn i noe annet av de vestlige industriland.

Arbeidsledigheten har nå passert et høydepunkt i vårt land. Fra om lag 32 500 i midten av januar er den gått ned til om lag 26 500 ved utgangen av februar.

Men problemene er ikke forbi.

Gjennom den store arbeidsledighet har mange land redusert sin prisstigning og sin lønnsøking. I enkelte land opplever en nå en såkalt "negativ lønnsglidning". I stedet for at enkeltpersoner og fagforeninger gjennom lokale forhandlinger får litt mer enn de landsomfattende tariffavtaler, så er folk nødt og tvunget til å gå ned i lønn for å få arbeid.

Fra arbeiderbevegelsens synspunkt har det vært ført en hensynsløs økonomisk politikk i mange land.

Resultatene av denne politikk rammer også vårt land og våre bedrifter. Fordi andre land har redusert sin kostnadsøking, blir det vanskeligere for oss å konkurrere enten vi skal selge varer i andre land eller vi skal konkurrere med billige importvarer på det norske marked.

I fjor steg industrilønningene i Norge med 20 prosent. Det skyldtes store tariff tillegg og indekst tillegg og en betydelig lønns glidning. Når lønningene i mange andre land steg med 10 prosent eller mindre, er det blitt vanskelig etter hvert å konkurrere for mange norske bedrifter.

Hvis vi ikke klarer å redusere den sterke kostningsøking i året som kommer, står mange norske arbeidsplasser i stor fare.

Dette er den viktigste grunn til at Regjeringen,

Arbeiderpartiet og LO i fellesskap, denne gang har gått inn for et kombinert oppgjør ved inntektsforhandlingene.

I stedet for store lønnstillegg skal kjøpekraften og veksten i den disponible realinntekt sikres gjennom en kombinasjon av lønnstillegg, skattelette og mindre prisstigning. Jeg tror det er bred forståelse for denne politikk i det norske folk. Folk vet at det er deres arbeidsplasser det gjelder. Derfor har SV og AKP fått så lite respons for sine protester.

Erfaringene har dessuten vist at med store lønnstillegg så blir svært mye spist opp av ny prisstigning og av skattene.

Det er bred enighet om at lønnstakerne skal sikres en vekst i sin kjøpekraft, sin disponible realinntekt, på omlag 3 prosent.

Dersom en ikke skulle hatt noen skattelette i forbindelse med inntektsoppgjøret, så viser enkelte beregninger at lønningene måtte øke med 17 prosent fra 1975 til 1976 om en skulle fått til en slik vekst på 3 prosent i den reelle kjøpekraft. Prisstigningen ville med en slik lønnsøking blitt på nærmere 12 prosent. Gjennom skattesystemet ville en slik lønnsøking også medført en reell skatteskjerpning, dvs. at den prosentdel av lønningene som går til skatt ville gått opp med over en prosent reelt sett fra i fjor.

Vi kan i den vanskelige situasjon for mange norske bedrifter dessuten anta at en så sterk lønnsøking neppe ville blitt gitt gjennom vanlige forhandlinger og at den eventuelt ville fått meget alvorlige konsekvenser for mange arbeidsplasser.

- 18 -

Staten har som kjent lagt fram en foreløpig skisse til hvordan det kombinerte oppgjør kan løses.

Hovedpunktene i det kombinerte oppgjør vil da etter denne skissen bli:

- TRYGGERE ARBEIDSPlassER
- SKATTELETTE PÅ 1 100 MILLIONER KRONER
- OM LAG 3 PROSENT MINDRE PRISSTIGNING ENN I FJOR, NED FRA NÆR 12 TIL KNAPT 9 PROSENT
- ØKT KJØPEKRAFT MED 3 PROSENT
- ARBEIDSTIDSFORKORTEELSE MED FULL LØNNSKOMPENSASJON

Den foreløpige skisse bygger som kjent på en lønnsøking ut over kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen på 3 prosent. LO har satt fram krav om at lønnstillegget blir på 4 prosent, men er ellers i hovedtrekk enig i opp-

legget. Det foregår nå mekling og forhandlinger mellom LO og NAF når det gjelder lønsspørsmålene. Samtidig er det stadig kontakt med myndighetene med sikte på eventuelle tilpassinger i det staten skal bidra med. Jeg tror det er godt håp om at en i løpet av neste uke skal kunne komme fram til hovedtrekkene i det som vil være oppgjøret mellom LO, NAF og med staten som en tredje part.

Med en kombinert løsning kan vi se fram til en trinnvis reduksjon av pris- og kostnadsøkingen. De tall jeg har nevnt var gjennomsnittstall. Når vi går fra nær 12 prosent prisøking i 1975 til 9 prosent i 1976 så betyr det også at det mot slutten av året og i 1977 blir mulig med enda lavere prisstigning.

Regjeringens bidrag i den kombinerte løsning vil etter

- 20 -

den skisse som er lagt fram være forslag om skattelettelse på over en milliard kroner. Av dette går halvparten med til å forlenge den ene-prosenten med skattereduksjon som vi fikk ved indeksoppgjøret i høst, mens den andre halvpart gir enda en prosent med reduserte skatter. Dessuten vil en foreslå at de midlertidige subsidiene forlenges.

Det er en klar politikk fra Regjeringen i forbindelse med det kombinerte oppgjør å sørge for at de trygdede får en rimelig del i velstandsveksten. Den lavere prisstigning kommer også de trygdede til gode. Det vil dessuten bli en øking i pensjonene fra 1. mai. Hvor stor økingen kan bli, vil avhenge av hvordan hele oppgjøret til slutt tar form.

Det står vel klart for de fleste at hovedproblemet i forbindelse med den kombinerte løsning knytter seg

til de krav jordbruket har satt fram.

Jeg tror det er bred enighet om at det nå må gjøres en ekstrainsats for å trygge vår matforsyning og bo-settingen i landdistriktene. Det å bringe jordbrukerne på linje med industriarbeiderne inntektsmessig i løpet av en 6-års periode er antakelig en nødvendig forutsetning for å få dette til, og står dessuten fram som mye av et rettferdskrav i seg selv.

Men det er ikke alle jordbrukere som uten videre trenger det samme opptrappingstillegg. De som driver med melkeproduksjon og må stille dyr tidlig og seint 7 dager i uka har en arbeidssituasjon som gjør en ekstra opptrapping godt begrunnet. Vi må i første rekke løse problemene for de små og tungdrevne bruk.

Det reviderte tilbud Regjeringen har lagt fram er et vesentlig skritt for å bringe jordbruket fram til den vedtatte inntektsmålsettingen senest i løpet av 6 år. Etter det reviderte opplegg vil en meget stor del av opptrappingen bli tatt i de to første år. Pr. årsverk vil inntekten beregningsmessig øke med over 9 000 kroner fra 1975 til 1976.

I tilbudet ligger det også et gunstig opplegg for avløserordninger og for ferie som ikke minst tar sikte på de som driver med melkeproduksjon.

I 1974 fikk jordbruket ved voldgiftskjennelsen et inntektstillegg på 430 mill. kroner utover kostnadskompensasjon o.l. Om vi inkluderer ferieordningene og virkningene

av skatteletten, og ser bort fra kostnadskompensasjonen, så ligger statens tilbud nå på gått over en milliard kroner. Det er dobbelt av tillegget i 1974, og også mye høyere enn i noe tidligere oppgjør.

Med en viss rimelighet fra alle parter skulle det ligge godt til rette for en forhandlingsløsning - en løsning som vil være en mektig stimulans for vårt jordbruk, uten at det trenger bryte med intensjonene for det kombinerte oppgjør.

Det er nå reelle forhandlinger i gang mellom staten og jordbruksorganisasjonene. Det påhviler også organisasjonene et stort ansvar for å finne løsninger som står i rimelig sammenheng med intensjonene for det kombinerte oppgjør for øvrig.

En kombinert løsning ved et vanlig inntektsoppgjør er noe nytt både i Norge og internasjonalt. Der andre land

har valgt konservativ politikk og arbeidsløshet i sin kamp mot prisstigning, vil vi kunne vise at det går an å kombinere full sysselsetting med en mindre prisstigning. Det vil være et eksempel som kan ha betydning for hele den internasjonale økonomi i årene som kommer.

Nøkkelen til denne løsning ligger i stor grad i det faglig-politiske samarbeid. - Det samarbeid og det tillitsforhold som er bygd opp mellom arbeiderpartiet og fagbevegelsene på alle plan. Den utfordring vi står overfor denne våren blir i første rekke å forklare den enkelte kvinne og mann om sammenhengen mellom lønninger og sikre arbeidsplasser om sammenhengen mellom lønninger, priser og skatter og om hvordan vi alle kan få en tryggere og bedre løsning ved samarbeid om en kombinert løsning.

Kravet om likestilling har alltid vært et grunnleggende innsalg i Arbeiderpartiets politikk. Partiets oppgaver fra begynnelsen var å skape bedre sosiale og økonomiske kår for arbeiderklassen. Dette var den viktigste likestillingsoppgaven den gangen. Etterhvert som de grunnleggende problemer ble løst, fikk vi avdekket nye likestillingsoppgaver. Blant de viktigste var likestilling mellom folk fra de ulike distrikter og næringer, sosial og økonomisk likestilling for uføre og eldre, lik adgang til utdanning og yrker, lik innflytelse på styringen i arbeid og samfunnsliv. De aller fleste av våre store politiske merkesaker gjennom årene har hatt en nær sammenheng med slike likestillingsoppgaver. Mange av disse oppgavene er løst, andre er under arbeid.

Jeg har villet gi denne bakgrunn for likestilling som politisk oppgave for Arbeiderpartiet. Det er en nødvendig

bakgrunn før vi drøfter likestilling mellom kvinne og mann, som i de seinere år har dominert den politiske debatten. En naturlig forklaring på dette er vel at en her har sett forskjellen så klart, og dessuten er det ingen tvil om at FN's kvinneår medvirket til å stille nettopp dette spørsmålet i fokus. Men hele tida har en fra Arbeiderpartiets side også hatt med andre aspekter i diskusjonen: Likestilling og rettferd på arbeidsplassene, i hjemmet, i skolene, i institusjonene, mellom generasjonene.

Arbeiderbevegelsens grunnleggende idé er at ingen skal kunne utbytte andre. For arbeiderbevegelsens organisasjoner, og for en regjering av Arbeiderpartiet, innebærer dette at en stadig gjennom praktiske tiltak søker å forme om samfunnet på et solidarisk grunnlag. Vi vil ha trygghet i stedet for utrygghet. Vi vil ha rettferdighet i stedet for

vilkårighet og urettferdighet. Vi vil ha reell likestilling mellom mennesker, grupper og distrikter.

En utvikling av samfunnet i en slik retning er etter min oppfatning sosialisme i praktisk politikk.

Når vi ser på utviklingen i den senere tid, er det i tiden som er gått siden Arbeiderpartiet dannet regjering i 1973 kommet en rekke utspill med siktemål å skape et mer rettferdig og menneskevennlig samfunn. Regjeringen søker å følge opp de mål som er trukket opp.

Det dreier seg om familiepolitikken med likestillingsproblematikken, det gjelder på utdanningsområdet, det gjelder de eldres plassering i samfunnet, ressurspolitikk, u-hjelp o.s.v.

Når det gjelder familiepolitikken ble Bratteli-regjeringens storingsmelding om barnefamilienes kår på mange måter satt i skyggen av den debatt som oppstod om ett av de

- 28 -

spørsmål som ble tatt opp i denne meldingen, rett til selvbestemt svangerskapsavbrytelse. Men meldingen inneholdt jo mye annet enn akkurat bare dette punktet. Det ble lansert en rekke tiltak for barn og unge, en bedre tilpassing av forholdene i arbeidslivet til barnefamilienes behov, og tiltak som skal gjøre det lettere for de gifte kvinner som ønsker det å ta seg arbeid utenfor hjemmet. Det er ingen tvil om at nettopp slike tiltak vil bedre familiens kår i langt større utstrekning enn rene kontantytelser kan gjøre. Familiepolitikken er ikke lengre bare et spørsmål om kontantoverføringer fra samfunnets side til barnefamiliene. Slike ytelser bør sannsynligvis brukes mer selektivt og settes inn der det virkelig er behov for det.

Viktigere enn bare å konsentrere seg om kontantytelser er det altså å finne midler som kan øke familiens

trivsel så som forebyggende sosialpolitikk, bedre livsvilkår for familiene og oppvekstkår for barna, slik at de kan settes i stand til å møte de problemer som oppstår.

Et gjennomgangstema i debatten om familiepolitikken og om likestillingspolitikken har vært spørsmålet om å skape bedre muligheter for husmødre til arbeid utenfor hjemmet. Etter min oppfatning skal det ikke være noen plikt eller noe press på en husmor når det gjelder å gå ut i yrkeslivet utenfor hjemmet, men det bør være et rimelig krav at de som ønsker det kan finne en jobb å gå til, og det under slike forhold at det ikke skaper unødige problemer i hjemmet. Utbygging av daghjems plasser og barnehager er et viktig ledd i dette arbeidet. Likeledes at arbeidsplassene organiseres slik at det blir lettere enn nå å arbeide på deltid.

For omtrent ett år siden ble det fremmet forslag til lov om likestilling. Det har i hele tiden etter at

forslaget nådde Stortinget vært møysommelige og vanskelige drøftinger i sosialkomitéen. Resultatet av denne behandlingen vil nå være kjent. For et par dager siden tilrådte flertallet i sosialkomitéen, de borgerlige og SV-representanter at lovforslaget blir sendt tilbake til Regjeringen. Premissene til dette har vært forskjellige for de to deler av opposisjonen

Den foreslåtte loven ville ikke med et slag ha løst alle likestillingsproblemer mellom kjønnene i vårt samfunn. De uløste likestillingsproblemer er ofte så dypt forankret i vaner, tradisjoner, skikk og bruk, at de ikke lar seg endre med et slag av en formell lov. Dette gjelder for eksempel

likestilling mellom gutter og jenter i oppdragelse, utdanning og den alminnelige holdning i hjemmene.

Men en slik lov ville vært uhyre viktig som ett av mange tiltak i arbeidet med økt likestilling. Den ville ha vært et redskap for å fjerne direkte diskriminering i arbeids og samfunnslivet. Den ville også etter mitt skjønn kunne medvirket til å påvirke våre alminnelige holdninger til dette viktige spørsmål.

I internasjonal sammenheng ville den nye likestillingsloven vært enestående i verden. Den ville gått betydelig lengre enn de internasjonale konvensjoner i den internasjonale arbeidsorganisasjon, lengre enn bestemmelsene i de inngåtte avtaler mellom LO og Arbeidsgiverforeningen, og lengre enn det vi finner i andre etablerte lover.

Vi bør også merke oss at et parti som Sosialistisk Venstreparti som sterkt og vedholdende går inn for likestilling har slått seg sammen med de borgerlige og må ta sin del av ansvaret for at vi ikke får noen likestillingslov nå. Partiets fraksjon red sine kjepphester i sosialkomiteén så langt at i stedet for å få en lov som de helst ville ha ønsket, blir det ingen lov i det hele tatt for noen. Det er et magert resultat.

La meg nevne et par områder hvor SV's forslag til lovbestemmelser ville gitt et avgjort dårligere resultat for likestillingssaken enn Regjeringen's forslag. I lovutkastet het det at kvinner og menn ansatt hos samme arbeidsgiver skal ha lik lønn for arbeid av lik verdi. SV ønsket å ta ut presiseringen av at det skulle gjelde hos samme arbeidsgiver. Vi har i dag flere tusen avtaler over hele landet som er

såkalt stedlige avtaler, etablert på bedriftsplanet, og som fastsetter bedre og supplerende arbeidsvilkår i forhold til de vilkår som er bestemt i de forbundsvise tariffavtaler. Dersom kvinne eller mann fikk lovhjemmel for at vedkommende kunne kreve samme totale lønn, inklusive alle stedlige tillegg som arbeidskammeratene på en helt annen bedrift, et helt annet sted i landet, med en større eller mindre arbeidsstokk, med en større eller mindre lønnsevne, med spesielle arbeidsforhold ellers med videre, måtte våre møysommelig utviklede lønnsfastsettingsmetoder basert på desentralisert stedlige avtaler oppheves. Skal en kvinne i verkstedet X ha nøyaktig lik lønn som en mann i verkstedet Y, eller en mann i verkstedet X ha nøyaktig lik lønn som en kvinne i verkstedet Y, måtte all fastsetting av lønninger her i landet ut over de forbunds-

visse tariffavtaler fastsettes ved lov av Regjering og Storting. En slik løsning vil avskaffe en vesentlig del av arbeidslivets parters frie forhandlingsrett og erstatte vårt desentraliserte lønssystem med et sentralisert statsformynder på lønnskampens område som vi i dag bare finner i statskapitalistiske og kommunistiske stater. Hvordan skal småindustriene i Norge's bygder og langs kysten overleve økonomisk dersom det lovfestes like lønn for arbeid av lik verdi for alle bedrifter i samme bransje uten hensyn til bedriftens lønns-evne, produksjonsforhold, klimatiske forhold med videre?

Jeg vil også feste oppmerksomheten ved at likelønnsavtalen mellom LO og Norsk Arbeidsgiverforening ikke rekker lenger enn LO's medlemsmasse, det vil si ialt 650.000 arbeidstakere. Forslaget til likestillingslov ville gjelde samtlige landets 1,5 millioner lønnstakere.

Når man har en mindretalls-regjering må en ha støtte fra den ene eller den andre siden i det parlamentariske liv for å få gjennomført nye tiltak. Når det gjelder sosiale reformtiltak til beste for lønnstakerne ville det være rimelig å vente en støtte fra Sosialistisk Venstreparti for å få slike saker gjennom. Nederlaget om likestillingsloven gir oss en erfaring for at vi ikke alltid kan få slik støtte.